

streger, at børn er små, yngre medborgere, der også har og skal have rettigheder, som de kan påberåbe sig.

At en børneombudsmand også påtager sig rollen som den, der påpeger og forsvaret børns rettigheder, ændrer ikke ved, at det er forældrene, som er den/de primære ansvarspersoner i forhold til barnet. Men den opfattelse, at børnene indtil myndighedsalderen er forældrenes ejendom, hvorefter de med ét slag ikke er det mere, er et håbløst udgangspunkt for udviklingen af selvstændige individer.

Norge har en helt anden erfaring med over ti års børneombudsmand, bl.a. at der ikke er en naturlig bro eller en naturlig overgang til den civile ombudsmand i Norge, som svarer til Folketinget Ombudsmand. De fungerer i praksis på vidt forskellige områder og på vidt forskellig måde, hvor den norske børneombudsmand har en langt mere udadvendt karakter som informator og debatskaber om børns vilkår og børns rettigheder.

Det konkrete omfang kan man få et billede af ved at se på en norsk opgørelse fra 1990, hvor den norske børneombudsmand fik 5.600 henvendelser. Heraf er der 2.200, som man kunne kalde »sager«, og 1.500, som var kommet ind på det, der hedder »Den åbne telefon, klar melding«, som vi også forestiller os kunne være en del af en dansk børneombudsmandsinstitution. Resten er henvendelser, der kan karakteriseres som informationsorientering, foredragsvirksomhed, materialer og deslige. De 2.200 sager er naturligvis ikke alle sager, som børneombudsmanden går ind i, men de bliver samlet i klumper, i principsager, som jeg tidligere nævnte.

Der har som sagt siden 1980'erne på initiativ fra VS og Socialdemokratiet været forsøg på at etablere en børneombudsmand. Så har der været ro om sagen i en periode, og for fem år siden forsøgte man fra Socialdemokratiets side at oprette et børnekontor under Folketingets Ombudsmand.

Siden hen har man så lavet det nuværende Børneråd, men vi mener, det er vigtigt at slå fast, at der er nogle funktionsforskelle. Der er simpelt hen forskel på, hvordan Børnerådet kan arbejde, og hvordan vi forestiller os en børneombudsmand skal arbejde.

Der er for det første de retslige beføjelser. For det andet hjemmelen til at gribe direkte ind. For det tredje en lovfæstet høringspligt i forbindelse med lovforslag. For det fjerde er det en uafhængig institution, som bortset fra bevillingen på

finansloven fungerer på egne præmisser. For det femte er det en mere synlig, tilgængelig institution, der kan fungere med en høj autoritet i samfundet.

Vi mener i høj grad, der er behov for en sådan børneombudsmand. Mange børn vokser op i splittede familier og pålægges allerede tidligt ansvarsområder, som de står helt alene med. Børn kommer på mange områder i klemme i samfundsudviklingen. Børns interesser tilside-sættes, og deres udviklingsbehov tilgodeses ikke i særlig høj grad i lovgivningen eller i den økonomiske udvikling.

I vores lovforslag får børneombudsmanden adgang til og kan om nødvendigt få fuld indsigt i offentlige og private institutioners og forvaltningers sagsbehandling. Det vil sige, at der gives mulighed for, at børneombudsmanden kan optræde som part i en sag, hvis det ønskes af barnet eller for små børns vedkommende af barnets værge, og i helt specielle tilfælde kan børneombudsmanden gå ind på eget initiativ, hvis barnets tarv kræver det.

Vi mener, det er vigtigt med sådan en aktindsigt. Det er også det – som andre ligeledes har været inde på – der ligger i nogle af de ændringer, som ligger i lovforslag nr. L 92, loven om Folketingets Ombudsmand. Den mulighed for at få aktindsigt hos kommunerne mener vi også skal ligge hos en børneombudsmand.

Derudover skal ombudsmanden naturligvis have de samme funktioner som Børnerådet, men i modsætning til Børnerådet vil det være langt lettere at manifestere børneombudsmanden som en institution, som er uafhængig af staten, af institutionerne, af regeringen og af myndighederne. Det skal være en synlig figur, som naturligvis kan kommentere, rose eller kritisere andre organer i samfundspyramiden: Børnerådet, tværministerielle udvalg m.v.

Det er vigtigt for os at understrege uafhængigheden, at det er børneombudsmanden selv, der afgør, hvad hun vil gå ind i. Det vil sige, at hun vælger selv ud fra henvendelserne eller på eget initiativ, hvad hun mener, der er relevant og interessant at gå ind i.

Men vi vil godt nævne nogle områder, hvor børneombudsmanden kunne gribe ind: Hvis f.eks. en kommune forsøger at pynte på budgetterne ved at sende døgnanbragte børn for tidligt hjem, så har hun mulighed for at gribe ind. Hvis børns sundhed i en række institutioner er kritisk. Hvis asylsøgeres børn, som ofte lever